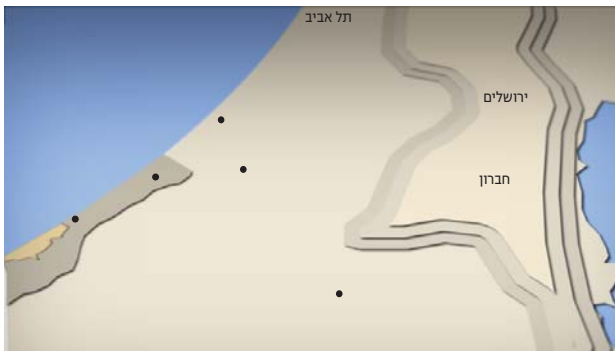

ברית גרר

דף עבודה ודיון לאחר הצפייה בסרטון "ברית גרר"

בראשית כ"א, כ"ב-ל"ג

מפה - מיקומו הגיאוגרפי של גרר:

בסרט הופיעה מפה, המיקום הגיאוגרפי נחוץ להבנת הסיפור המקראי. שבצו על המפה את המקומות: עזה, גוש קטיף, חבל עזה, אשקלון, שדרות, באר שבע.

מהי חשיבותו של אזור ארץ גרר?

(סמנו רק את התשובות הנכונות)

- שער הכניסה הדרומי לארץ ישראל.
- מעבר בין־לאומי "דרך הים".
- באזור נחל גרר מצויים מכרות נחושת.
- מי תהום גבוהים - אזור פורה, עשיר במקורות מים ובבארות.
- אזור מבוצר והררי, מחסום טבעי מפני כניסת צבאות פולשים.

בעד או נגד?

אברהם כורת ברית שלום עם אבימלך מלך גרר. על ברית גרר מתעוררת מחלוקת סוערת בין הפרשנים. בסרטון הופיעו הדעות השונות. עיינו בדף המקורות ומלאו בטבלה את שם הפרשן (שימו לב שיש פרשנים המביאים דעות גם לעוצמה וגם לחולשה):

עוצמה	חולשה
כתבו במילים שלכם נימוקים שנתנו הפרשנים לעוצמה:	כתבו במילים שלכם נימוקים שנתנו הפרשנים לחולשה:
1.	1.
2.	2.
3.	3.

ברית גרר

אלו השלכות עתידיות לברית גרר ראה כל אחד מהפרשנים? מתחו קו:

הרשב"ם

כך אברהם יוכל להשפיע על אנשי גרר (הגויים)
להיות טובים יותר - "אב המון גויים"

מאורי אש

חשש לפגיעה בירושת הארץ

הרב קוק

חשש להשפעה זרה של עובדי עבודה זרה על עם ישראל

"פניו לשלום?" תיאור אופיו של אבימלך:

מצאו בפסוקים ראיות לשבחו ולגנותו של אבימלך:

..... (בראשית, פרק כ"א, כ"ב-ל"ג)

..... (בראשית, פרק כ"ו, י"ז-כ"ג)

מצאו ביטוי של הרב קוק שרואה את אבימלך באור חיובי .....

מצאו בפרשנים ביטויים שתומכים באופיו השלילי של אבימלך

.....

.....

העקדה

מייד לאחר פרשת גרר מתרחש אירוע דרמטי ומכונן: עקדת יצחק (בראשית כ"ב)

מצאו בפסוקים מילים המצביעות על הקשר בין ברית גרר לעקדת יצחק?

.....

הפרשנים השונים נתנו מספר הסברים לקשר זה. מתחו קו בין הפרשן למינוח.

העקדה היא עונש לאברהם על שכרת ברית עם עובדי עבודה זרה.

הרב קוק

העקדה היא הבירור אם כוונתו של אברהם הייתה לטובה.

תנא דבי אליהו ומאורי אש

העקדה היא המשך המגמה של "אב המון גויים"
יחסו של אברהם ל"דורשי הקרבה".

רשב"ם

ברית גרר

סיכום ודיון

על אברהם אבינו מוטל תפקיד כפול: להיות אברהם העברי שכל העולם מעבר אחד והוא - מהעבר השני - בונה את האומה הישראלית, ובד בבד עליו להיות "אב המון גויים" המביא את הבשורה של האמונה בא"ל אחד לעולם כולו.

במילים מודרניות היינו מכנים זאת המתח בין לאומיות לאוניברסליות. הפרשנויות השונות לברית גרר ממחישות את המתח בין ערך האוניברסליות - כריתת ברית לשלום עם עמים המעוניינים בשלום עם אברהם וישראל, "דורשי הקרבה" כלשונו של הרב קוק - לבין הרצון להיבדל מהעכו"ם - מתוך חשש להשפעה שלילית על עם ישראל. ברית גרר היא ראי לסוגיה שמלווה את עם ישראל מימי אברהם ועד ימינו והיא נמצאת בתחומים רבים אפילו מבלי שנשים לב אליה.

תנו שלוש דוגמאות למציאות של ימינו, שבה עם ישראל משמש כ"אב המון גויים" וכ"אור לגויים".

1. ....
2. ....
3. ....

תנו שלוש דוגמאות להשפעה שלילית של הקשר של ישראל עם אומות העולם ותרבותם.

1. ....
2. ....
3. ....

"המצפן של אברהם"

מתי אנחנו הולכים בדרכו של אברהם אבינו ושומרים על איזון הנכון בין לאומיות לאוניברסליות ומתי אנחנו מקלקלים?

קראו את דבריו של הרב קוק:

"רחבות הלב שבאה לפעמים להכניס את העולם כולו, כל האנושות כולה, בכלל החיבה המיוחדת המתגלה לישראל, היא צריכה בדיקה.

כשההכרה של **הקודש המצויין אשר לסגולת ישראל** עומדת בצביונו, ומתוך בהירותו מתפשטת החיבה בעין טובה על כל גוי ואדם יחד, זוהי מדתו של אברהם אבינו, אב המון גויים. וכו'.

אבל יש שיסוד התרחבותה של חיבה זו באה מתוך **כהות הרגש והאפלת אור הקודש של הכרת הסגולה הישראלית העליונה**, ואז היא ארסית, ותוכן פעולתה הוא מלא הירוס נורא, שצריך להתרחק ממנו כמפני שור המועד" (אורות, עמ' קסט).

על פי הרב קוק מתי "החיבה לאנושות כולה" היא המשך של דרכו של אברהם אבינו ומתי היא טעות שמובילה להרס? .....

ברית גרר

דף מקורות

	הפרשן
<p>זזה היה שבח האבות, שמלבד שהיו צדיקים וחסידיים ואוהבי ה' באופן היותר אפשר, עוד היו ישרים, היינו: שהתנהגו עם אומות העולם, אפילו עובדי אלילים מכוערים; מכל מקום היו עמם באהבה, וחשו לטובתם, באשר היא קיום הבריא. כמו שאנו רואים כמה השתטח אברהם אבינו להתפלל על סדום, אך על גב שהיה שגא אותם ואת מלכם תכלית שגאה עבור רשעתם, כמבואר במאמרו למלך סדום. מכל מקום חפץ בקיומם!</p> <p>העמק דבר לפרק כ"ו, ל':</p> <p>ויעש להם משתה. כדרך הצדיקים להתפייס בנקל ולהמצא למי שמבקש שלום.</p> <p>ובהמשך פירושו לפסוק ל"א:</p> <p>וישלחם יצחק. בהלוויה ובאותות אהבה וילכו מאתו בשלום. יותר ממה שבקשו ממנו שלא יעשה עמם רעה, אלא גם הוסיף אהבה ושלום. ועיין בפתיחת הספר הלז.</p>	<p>הנצי"ב הקדמה לספר בראשית ופירושו לבראשית כ"ו, ל'-ל"א</p>
<p>ישמור אדם... שלא יעשה שותפות דברים עם העכו"ם ולא יכרות עמו ברית, שכן מצאנו באברהם אבינו, שעשה שותפות עם אבימלך, וסוף הדברים שכרת עמו ברית... וכשכרת עמו ברית נתקבצו מלאכי השרת לפני הקב"ה ואמרו: למה יכרות אברהם ברית עם עכו"ם?...</p> <p>אמר להם הקב"ה: בן יחיד שנתתי לו למאה שנים אני אומר לו להעלותו עולה. אם יעלהו - מוטב, הרי אתם יודעים שכוונתו היתה לטובה, מפני דרכי שלום, ואם לאו - יפה אתם אומרים. שנאמר: "ויהי אחר הדברים האלה והאלקים נסה את אברהם וגו' וישלח אברהם את ידו ויקח את המאכלת לשחוט את בנו"...</p> <p>מכאן אמרו: אין לך אומה בעולם שאינה משעבדת ומענה את ישראל יותר מכמה מאות שנה, אלא בשביל שכרת אברהם ברית עם עכו"ם.</p>	<p>תנא דבי אליהו (סוף פרק ז')</p>
<p>ויהי אחר הדברים האלה. "כל מקום שנאמר "אחר הדברים האלה" מחובר על הפרשה שלמעלה... אך כאן אחר הדברים שכרת אברהם ברית לאבימלך, לו ולנינו ולנכדו של אברהם, ונתן לו שבע כבשות הצאן, וחרה אפו של הקב"ה על זאת, שהרי ארץ פלשתים בכלל גבול ישראל, והקב"ה ציוה עליהם: "לא תחיה כל נשמה" (דברים כ, טז). לכן - והאלוקים נסה את אברהם - קנתרו וציערו... כלומר נתגאיתו בנן שנתתיו לכרות ברית ביניכם ובין בניהם, ועתה לך והעלהו לעולה ויראה מה הועילה כריתות ברית שלך.</p>	<p>רשב"ם בראשית כ"ב, א'</p>
<p>בסוף פרשת העקדה מתייחס הרב קוק לכך שהפסוקים מדגישים שאברהם שב עם נעריו יחדיו לבאר שבע ובכך קושר בין מעשה העקדה לברית בין אבימלך לאברהם:</p> <p>ויקומו, וילכו יחדו אל באר שבע.</p> <p>וילכו יחדו, בהדדיות הרעיון והמפעל, אל באר שבע, מקום השבועה וכריתות הברית עם דורשי הקרבה, מקום התגלות הסגולה של המספר שבעה, המקושר עם ערכי שבועה, המורה על בנין עולם גלוי ומיושב.</p> <p>וישב אברהם בבאר שבע.</p> <p>המשיך את מפעלו, את תעודת אב המון גויים שלו, שהצטינה בזה באר שבע. "ויטע אשל בבאר שבע, ויקרא שם בשם ד' א-ל עולם".</p>	<p>הרב קוק עולת ראיה, סוף הביאור על פרשת העקדה.</p>
<p>זה פלא גדול מאוד: איש אמונים כזה יכרות ברית אהבה עם עובד אלילים?! זה נפלאו מלאכי השרת. אך ד', הרואה ללב אברהם ויודע אמונת לבו כי רק מפני דרכי שלום עשה, כראוי לאיש חכם, מקרב אף לרחוקים, כי אולי מזה ילמדו לעשות טוב, נתן להם אות שלם ולא נטמאה נפשו בחברת אבימלך, במה שעקד את יצחק.</p> <p>אבל נשתייר בלב בניו להיות כורתים ברית עם עובדי כוכבים. ובבחינתם, הקטנה מאברהם, יכולים להתערב אתם באהבה, וילמדו ממעשיהם. וכן היה באמת בתחילת עלייתם לארץ ישראל, שהשאירו עובדי כוכבים שנצטוו למחותם... וזה היה הסיבה הראשונה לחטאות ישראל, כי התערבו אתם ולמדו ממעשיהם.</p>	<p>מאורי אש על התנא דבי אליהו פ"ז אות ס"ב, מובא אצל הרב איתן שנדרופי</p>